

Hieronder vind je een verslag van de aanpak van de herverpakking van de kantcollectie van het Kantcentrum Brugge in het najaar van 2023.

I. Procedure of stappenplan

Reeds verwezenlijkt

a) Registratie van de objecten

De collectie was al grotendeels gefotografeerd en er werd een basisregistratie voorzien, de objecten waren fysiek gelabeld met een ty-on-tag label.

b) Aanwezige kasten

Er waren metalen kasten aanwezig, plankkasten 3 x 5 laden en 2 gesloten archiefkasten, gezien het stabiele klimaat in de ruimte is dit een goede optie. Monitoring werd wel aangeraden.

Vooronderzoek

a) Bepalen van hoeveelheid collectiestukken

Aan de hand van de bestaande inventaris en een plaatsbezoek werd er een inschatting gemaakt hoeveel opslagruimte de objecten nodig hadden. Wel rekening gehouden met de juiste verpakkingsmethode, volgens de richtlijnen behoud en beheer van textiele collecties.

b) Bepalen van verpakkingsmethodes

Belangrijke pijlers bij dit soort textiele collecties:

- Verpakkingsmaterialen die zuurvrij en inert zijn, dit omdat plantaardig materialen, zoals linnen en katoen heel vatbaar zijn voor verzuring. Dit schadebeeld is te herkennen aan de vergeling van materiaal en foxing (kleine bruine vlekken). Monitoring van de gebruikte materialen is een belangrijke pijler in behoud en beheer, vb. Zuurvrije materialen verzuren terug met de tijd, dit is afhankelijk van bewaarklimaat en eigenschappen materiaal. De verzuring van de materialen kan je meten met een PHpen.
- Volume in de objecten ondersteunen, textiele objecten zijn zelden vlak en daarom moeten volumes opgevuld worden met duurzame en stabiele opvulling.

Nodige materialen

Belangrijk bij het adviseren van aankopen materialen is het bezorgen van de juiste technische gegevens, eisen, eigenschappen,... en betrouwbare en correcte leveranciers mee te geven aan de erfgoedbeheerder.

a) Oplijsten van de nodige materialen - hoeveelheid berekenen

b) Oplijsten van leveranciers

Plan van aanpak

Groep vrijwilligers werden begeleid om de werken uit te voeren, belangrijk was om hen een gerichte opdracht te geven die goed voorbereid was.

Na het vooronderzoek werd er een plan van aanpak opgesteld:

a) Fysiek labelen van objecten

Over het algemeen wordt er aangeraden om textiele objecten te labelen met ongebleekt keperlint, maar voor de fijne kant is dit veel te grof. Omdat het belangrijk is om de labels aan het object te laten hangen, zeker tijdens tentoonstelling, bruikleen,... hadden we ervoor gekozen om deze objecten te labelen met lintjes uit vliezeline. Belangrijk hier: zeker NIET de variant met kleeflaag te gebruiken!

Er werden fijne lintjes geknipt uit het non-woven materiaal en met fijne textielstift werd het inventarisnummer erop geschreven. Met een fijne naald en garen werden deze genaaid aan het object.

b) Verpakkingsmethoden

Er werden verschillende methoden uitgewerkt, afhankelijk van de vorm en afmeting van de objecten:

- Kantstroken werden vlak verpakt, op zuurvrijkarton en ingepakt in zuurvrij zijdepapier, inventarisnummer werd op de verpakking genoteerd met zacht potlood.

- Vouwen in objecten die vlak verpakt werden , opvullen met duurzame kussentjes bestaande uit polyesterfiber met 100% katoen tricot als buffer.

- Stroken die te lang waren werden oprolt, rollen werden gebufferen met folie, polyesterfiber en 100% katoentricot. Rollen in de zuurvrije dozen werden op een verhoog geplaatst op voetjes in MAF (museum art Foam),er werden verschillende niveaus in de dozen gemaakt.

- Objecten in volume, zoals mutsen, kragen,... werden opgevuld met op maat gemaakte vormen, die bestaan uit polyesterfiber met 100% katoentricot erover. Inventarisnummers werden ook op de vormen gezet.
- De doopkleedjes, werden op opgedikte kapstokken gehangen met een hoes erover.

- Te grote objecten werden opgerold op een gebufferde rol met folie en 100% Katoentricot. Objecten op de rol werden afgedekt met een doek in gewassen baalkatoen. Inventarisnummer op buitenkant van de rol zetten, op strikclinten.
- Een pracht juweeltje in de collectie is echt een schatkist met kant! Belangrijk hier is om de originaliteit te behouden en toch de objecten goed te bewaren. Dit is een goed voorbeeld van wat collectiezorg is, wikken en wegen tussen historische waarde en het beste bewaarmilieu voorzien.

c) Invoegen van de standplaats in de databank

Het Correct vermelden van de huidige standplaats was een heel belangrijke taak, die heel secuur moest gebeuren. Het vermelden van de standplaats in de databank is noodzakelijk om het snel terugvinden van objecten. Belangrijk was om de objecten fysiek te labelen, de verpakking te voorzien van inventarisnummer, en de standplaatsen te labelen. Hoe minder manipulatie om een object te consulteren hoe beter, manipulatie veroorzaakt veel schade.

I. Aanpakken knelpunten

Belangrijk is om object per object te bekijken en heel kritisch te zijn of dit wel de ideale bewaarmethode is. Aanpassen indien nodig met twee belangrijke pijlers, gebruik de juiste materialen en vul volumes goed op. Daarom is het belangrijk om niet in reeksen te werken, maar telkens af te toetsen op maat van het object zelf.

II. Nodige vormingen

Enkele van de vrijwilligers hadden al een opleidingsdag meegemaakt rond behoud en beheer textiel in 2018, maar toch werden de werken begeleid met vakkennis door dezelfde textielrestaurator. De werken kunnen heel goed uitgevoerd worden door vrijwilligers maar richtlijnen en bijsturen vereist toch wat expertise.

III. Waarom en wanneer werden externen ingeschakeld

- Erfgoedcel Brugge zorgde voor de vrijwilligers en hun verzekering. Voorafgaand hadden ze de collectie al geregistreerd, gefotografeerd en digitaal ontsloten via de Vlaamse erfgoedbank Erfgoedinzicht. Het nodige materiaal hiervoor werd voorzien via de Uitleendienst Erfgoed (FARO), met Brugge als uitleenpunt.
- Plan van aanpak, werkwijze, nodige materiaal, verpakkingsmethodes,...werden uitgewerkt door een textielrestaurator. Daardoor kregen de vrijwilligers een takenpakket dat gestructureerd en planmatig was opgemaakt met de blijvende knowhow van het behoud en beheer van textielcollecties. De richtlijnen rond monitoring van de collectie wordt ook aan de collectiebeheerders meegeven. Zoals controle klimaat, relatieve vochtigheid en temperatuur lezen met dataloggers; controle insecten, plaatsen van insectenvallen; controle zuurtegraad verpakking, meten met de Phpen;...